ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

26. května 2011 *

Ve věci C-485/07,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Centrale Raad van Beroep (Nizozemsko) ze dne 1. listopadu 2007, došlým Soudnímu dvoru dne 5. listopadu 2007, v řízení

Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen

proti

H. Akdasovi,

H. Agartanovi,

Z. Akbulutovi,

* Jednací jazyk: nizozemština.

M. Basovi,

K. Yüzügüllüerovi,

E. Keskinovi,

C. Topalogluovi,

A. Cubukovi,

S. Sariisikovi,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení A. Tizzano, předseda senátu, J.-J. Kasel (zpravodaj), A. Borg Barthet, M. Ilešič a M. Berger, soudci,

generální advokátka: E. Sharpston,
vedoucí soudní kanceláře: M. Ferreira, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 21. října 2010,

s ohledem na vyjádření předložená:

– za Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen F. Keunenem a I. Eijkhout, jako zmocněnci,

– za H. Akdase C. de Roy van Zuydewijnem, advocaat,

– za H. Agartana D. Schaapem, advocaat,

– za M. Base N. Türkkolem, advocaat,

– za nizozemskou vládu C. Wissels, C. ten Dam a M. Noort, jako zmocněnkyněmi,

– za vládu Spojeného království Z. Bryanston-Cross, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s J. Coppelem a T. Wardem, barristers,

– za Evropskou komisi M. van Beekem a V. Kreuschitzem, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generální advokátky, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 9 Dohody zakládající přidružení mezi Evropským hospodářským společenstvím a Tureckem, která byla podepsána dne 12. září 1963 v Ankaře Tureckou republikou na jedné straně a členskými státy EHS a Společenstvím na straně druhé a která byla uzavřena, schválena a potvrzena jménem posledně uvedeného rozhodnutím Rady 64/732/EHS ze dne 23. prosince 1963 (Úř. věst. 1964, 217, s. 3685; Zvl. vyd. 11/11, s. 10, dále jen „dohoda o přidružení"), článku 59 dodatkového protokolu, podepsaného dne 23. listopadu 1970 v Bruselu a uzavřeného, schváleného a potvrzeného jménem Společenství nařízením Rady (EHS) č. 2760/72 ze dne 19. prosince 1972 (Úř. věst. L 293, s. 1; Zvl. vyd. 11/11, s. 41, dále jen „dodatkový protokol"), jakož i čl. 3 odst. 1 a čl. 6 odst. 1 prvního pododstavce rozhodnutí Rady přidružení č. 3/80 ze dne 19. září 1980 o uplatnění systému sociálního zabezpečení členských států Evropských společenství na turecké pracovníky a jejich rodinné příslušníky *(neoficiální překlad)* (Úř. věst. 1983, C 110, s. 60, dále jen „rozhodnutí č. 3/80").

2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu, v němž proti sobě stojí Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (dále jen „Uwv") a H. Akdas a osm dalších bývalých tureckých migrujících pracovníků ve věci odnětí příplatku k invalidnímu důchodu (dále jen „doplňková dávka") vypláceného posledně jmenovaným na základě nizozemských právních předpisů.

Právní rámec

Právní úprava Unie

Přidružení EHS-Turecko

– Dohoda o přidružení

3 V souladu se svým čl. 2 odst. 1 má dohoda o přidružení za cíl podporovat stálé a vyvážené posilování obchodních a hospodářských vztahů mezi smluvními stranami, včetně vztahů v oblasti pracovních sil, zejména postupným zaváděním volného pohybu pracovníků (článek 12 dohody o přidružení), jakož i odstraněním omezení svobody usazování (článek 13 uvedené dohody) a volného pohybu služeb (článek 14 téže dohody) s cílem zlepšování životní úrovně tureckého lidu a usnadnění následného přistoupení Turecké republiky ke Společenství (čtvrtý bod odůvodnění preambule a článek 28 této dohody).

4 Za tímto účelem dohoda o přidružení obsahuje přípravnou etapu umožňující Turecké republice posílit s pomocí Společenství své hospodářství (článek 3 této dohody), přechodnou etapu, v průběhu které bude docházet k postupnému zavádění celní unie a ke sbližování hospodářských politik (článek 4 uvedené dohody), a konečnou etapu založenou na celní unii a implikující posílení koordinace hospodářských politik smluvních stran (článek 5 téže dohody).

5 Článek 6 dohody o přidružení zní následovně:

„Za účelem zajištění provádění a postupného rozvoje režimu přidružení se smluvní strany scházejí v Radě přidružení, která jedná v mezích pravomocí, které jí svěřuje tato dohoda."

6 Článek 8 dohody o přidružení, vložený do hlavy II této dohody nadepsané „Provádění přechodné etapy" zní:

„Pro dosažení cílů uvedených v článku 4 určí Rada přidružení před začátkem přechodné etapy postupem podle článku 1 prozatímního protokolu podmínky, pravidla a harmonogram provádění ustanovení týkajících se jednotlivých oblastí [Smlouvy o ES], které je nutno vzít v úvahu, což se týká především oblastí uvedených v této hlavě a veškerých ochranných klauzulí, které se jeví jako účelné."

7 Článek 9 dohody o přidružení, vložený do téže hlavy II, zní následovně:

„Smluvní strany uznávají, že v oblasti působnosti dohody, a aniž jsou dotčena zvláštní ustanovení, která mohou být vydána na základě článku 8, je v souladu se zásadou zakotvenou v článku [12 ES] zakázána každá diskriminace na základě státní příslušnosti."

8 Článek 12 dohody o přidružení, který je uveden v hlavě II této dohody, kapitole 3 nadepsané „Jiná ustanovení hospodářského charakteru“, stanoví:

„Smluvní strany se dohodly, že se při vzájemném postupném zavedení volného pohybu pracovníků budou inspirovat články [39 ES], [40 ES] a [41 ES].“

9 Článek 22 odst. 1 dohody o přidružení zní:

„Za účelem realizace cílů stanovených dohodou [o přidružení] a v případech v ní uvedených má Rada přidružení pravomoc vydávat rozhodnutí. Každá z obou stran je povinna přijmout opatření k provedení přijatých rozhodnutí. […]“

– Dodatkový protokol

10 Dodatkový protokol, který je podle svého článku 62 nedílnou součástí dohody o přidružení, ve svém článku 1 stanoví podmínky, pravidla a harmonogram realizace přechodné etapy ve smyslu článku 4 uvedené dohody.

11 Dodatkový protokol obsahuje hlavu II, nadepsanou „Pohyb osob a služeb“, jejíž kapitola I se vztahuje na „[p]racovní[ky]“.

12 Článek 36 dodatkového protokolu, který je součástí uvedené kapitoly I, stanoví, že volný pohyb pracovníků mezi členskými státy Společenství a Tureckem bude zaváděn postupně v souladu se zásadami uvedenými v článku 12 dohody o přidružení v období mezi koncem dvanáctého a dvacátého druhého roku po vstupu zmíněné dohody v platnost a že rada přidružení bude rozhodovat o pravidlech za tímto účelem nezbytných.

13 Článek 39 odst. 1 dodatkového protokolu je následujícího znění:

„1. Před koncem prvního roku po vstupu tohoto protokolu v platnost Rada přidružení přijme v oblasti sociálního zabezpečení ustanovení ve prospěch pracovníků turecké státní příslušnosti pohybujících se v rámci Společenství, jakož i jejich rodin s bydlištěm ve Společenství.

2. Tato ustanovení musí umožnit pracovníkům turecké státní příslušnosti, v souladu s opatřeními, která budou stanovena, aby se jim sčítaly doby pojištění nebo zaměstnání splněné v různých členských státech, pokud se jedná o starobní důchody, dávky v případě úmrtí a invalidní důchody, jakož i o zdravotní služby pro pracovníka a jeho rodinu s bydlištěm ve Společenství. Tato ustanovení neznamenají pro členské státy Společenství povinnost brát v úvahu doby splněné v Turecku.

3. Výše uvedená ustanovení musí umožnit, aby bylo zajištěno vyplácení rodinných přídavků, pokud má rodina pracovníka bydliště ve Společenství.

4. Starobní důchody, dávky v případě úmrtí a invalidní důchody získané na základě ustanovení podle odstavce 2 mohou být převedeny do Turecka.

5. Opatření stanovená v tomto článku nezasahují do práv a povinností vyplývajících ze stávajících dvoustranných dohod mezi Tureckem a členskými státy Společenství, pokud tyto smlouvy přiznávají tureckým státním příslušníkům příznivější režim."

14 Článek 59 dodatkového protokolu stanoví:

„V oblastech, na které se vztahuje tento protokol, se Turecku nesmí poskytovat zacházení příznivější, než které si vzájemně poskytují členské státy na základě [Smlouvy o ES]."

Rozhodnutí č. 3/80

15 Cílem rozhodnutí č 3/80 přijatého Radou přidružení na základě článku 39 dodatkového protokolu, je koordinace systémů sociálního zabezpečení členských států, která by umožnila tureckým pracovníků zaměstnaným v jednom nebo více členských státech Společenství nebo tureckým pracovníkům, kteří tam byli zaměstnáni dříve, jakož i rodinným příslušníkům těchto pracovníků a jejich pozůstalým, pobírat dávky v tradičních odvětvích sociálního zabezpečení. Pro tyto účely byla základní ustanovení tohoto rozhodnutí z podstatné části převzata z některých ustanovení nařízení Rady (ES) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby a jejich rodiny pohybující se v rámci Společenství (Úř. věst. L 149, s. 2; Zvl. vyd. 05/01, s. 35).

16 Článek 2 rozhodnutí č. 3/80, nadepsaný „Osobní působnost“, zní:

„Toto rozhodnutí se použije na:

– pracovníky, kteří podléhají nebo podléhali právním předpisům jednoho nebo více členských států a kteří jsou tureckými státními příslušníky;

– rodinné příslušníky těchto pracovníků, kteří mají bydliště na území jednoho z členských států,

– pozůstalé těchto pracovníků.“

17 Článek 3 odst. 1 rozhodnutí č. 3/80, nadepsaný „Rovnost zacházení“, jehož znění bylo převzato z čl. 3 odst. 1 nařízení č 1408/71, stanoví:

„1. S výhradou zvláštních ustanovení tohoto rozhodnutí mají osoby s bydlištěm na území jednoho z členských států, na které se vztahuje toto rozhodnutí, stejná práva a povinnosti podle právních předpisů kteréhokoli členského státu jako státní příslušníci uvedeného státu.“

18 Článek 4 rozhodnutí č. 3/80 nadepsaný „Věcná působnost“ ve svých odstavcích 1 a 2 stanoví:

„1. Toto rozhodnutí se vztahuje na všechny právní předpisy týkající se těchto odvětví sociálního zabezpečení:

a) dávky v nemoci a mateřství;

b) dávky v invaliditě, včetně těch, jež jsou určeny k udržení nebo zlepšení výdělečné schopnosti;

c) dávky ve stáří;

d) dávky pozůstalým;

e) dávky při pracovních úrazech a nemocích z povolání;

f) pohřebné;

g) dávky v nezaměstnanosti;

h) rodinné dávky.

2. Toto nařízení se vztahuje na všechny obecné a zvláštní systémy sociálního zabezpečení, ať již jsou příspěvkové nebo nepříspěvkové [...]“

19 Článek 6 rozhodnutí č. 3/80 nadepsaný „Zrušení ustanovení o bydlišti […]“, který odpovídá článku 10 nařízení č. 1408/71 stanoví ve svém odst. 1 prvním pododstavci následující:

„Není-li v tomto rozhodnutí stanoveno jinak, invalidní, starobní a pozůstalostní peněžité dávky, důchody z titulu pracovních úrazů a nemocí z povolání získané podle právních předpisů jednoho nebo více členských států nepodléhají žádnému snížení, úpravám, pozastavení, odnětí ani konfiskaci z důvodu skutečnosti, že příjemce má bydliště na území jiného členského státu, než ve kterém má sídlo instituce příslušná pro jejich vyplácení.“

20 Hlava III rozhodnutí č. 3/80 nadepsaná „Zvláštní ustanovení týkající se různých kategorií dávek“ obsahuje koordinační ustanovení, jež vycházejí z nařízení č. 1408/71, a která se týkají zejména dávek v invaliditě, ve stáří a pohřebného (důchody).

21 Podle článku 32 rozhodnutí č. 3/80:

„Turecko a Společenství přijmou, co se každého z nich týče, opatření k provedení ustanovení tohoto rozhodnutí.“

22 Dne 8. února 1983 předložila Komise Evropských společenství návrh nařízení Rady (EHS) na uplatňování rozhodnutí č. 3/80 v Evropském hospodářském společenství (Úř. věst. C 110, s. 1), podle něhož se toto rozhodnutí „použije ve Společenství“ (článek 1) a které stanoví „další prováděcí pravidla“ tohoto rozhodnutí.

23 Tento návrh však v praxi nevedl k přijetí nařízení Rady Evropské unie.

Nařízení č. 1408/71

24 Nařízení č. 1408/71 obsahuje článek 3, nadepsaný „Rovnost zacházení“, jehož odstavec 1 stanoví:

„S výhradou zvláštních ustanovení tohoto nařízení mají osoby s bydlištěm na území jednoho z členských států, na něž se vztahuje toto nařízení, stejná práva a povinnosti podle právních předpisů kteréhokoli členského státu jako státní příslušníci uvedeného státu.“

25 Článek 4 odst. 1 a 2 uvedeného nařízení vymezuje věcnou působnost tohoto nařízení následovně:

„1. Toto nařízení se vztahuje na všechny právní předpisy týkající se těchto odvětví sociálního zabezpečení:

a) dávky v nemoci a mateřství;

b) dávky v invaliditě, včetně těch, jež jsou určeny k udržení nebo zlepšení výdělečné schopnosti;

c) dávky ve stáří;

d) dávky pozůstalým;

e) dávky při pracovních úrazech a nemocích z povolání;

f) pohřebné;

g) dávky v nezaměstnanosti;

h) rodinné dávky.

2. Toto nařízení se vztahuje na všechny obecné a zvláštní systémy sociálního zabezpečení, ať již jsou příspěvkové nebo nepříspěvkové [...]“

26 Článkem 1 bodem 2 nařízení Rady (EHS) ze dne 30. dubna 1992, kterým se mění nařízení (EHS) č. 1408/71 (Úř. věst. L 136, s. 1; Zvl. vyd. 05/02, s. 41) a které vstoupilo v platnost dne 1. června 1992, byl do článku 4 nařízení č. 1408/71 vložen odstavec 2a následujícího znění:

„Toto nařízení se vztahuje také na zvláštní nepříspěvkové dávky stanovené v rámci jiných právních předpisů nebo jiného systému, než které jsou uvedeny v odstavci 1 nebo vyloučeny na základě odstavce 4, pokud jsou tyto dávky určeny:

a) buď k zajištění pomocného, doplňkového nebo vedlejšího krytí případů odpovídajících odvětvím sociálního zabezpečení uvedeným v odst. 1 písm. a) až h), nebo

b) výhradně k zajištění zvláštní ochrany pro zdravotně postižené.“

27 Článek 1 bod 2 nařízení č. 647/2005 změnil uvedený čl. 4 odst. 2a, který po změně stanoví:

„Tento článek se vztahuje na zvláštní nepříspěvkové peněžité dávky poskytované podle právních předpisů, které vykazují, s přihlédnutím k jejich osobní působnosti, cílům nebo podmínkám pro vznik nároku na dávku, vlastnosti jak právních předpisů týkajících se sociálního zabezpečení uvedených v odstavci 1, tak sociální pomoci.

‚Zvláštními nepříspěvkovými peněžitými dávkami‘ se rozumějí dávky,

a) jejichž účelem je:

i) poskytovat doplňkové, náhradní nebo pomocné krytí proti rizikům krytým odvětvími sociálního zabezpečení uvedenými v odstavci 1 a zaručit dotyčným osobám příjem na úrovni životního minima s ohledem na hospodářskou a sociální situaci v dotyčném členském státě, nebo

ii) poskytnout výhradně zvláštní ochranu zdravotně postiženým, úzce spjatou se společenským prostředím této osoby v dotyčném členském státě; a

b) které jsou financovány výlučně z povinného odvodu daní určených ke krytí obecných veřejných výdajů a podmínky jejich poskytování a výpočtu jejich výše nezávisí na žádném příspěvku příjemce. Dávky poskytované k doplnění příspěvkových dávek se však nepokládají za příspěvkové dávky pouze z tohoto důvodu; a

c) které jsou uvedeny v příloze IIa."

28 Článek 10 odst. 1 prvního pododstavce nařízení č. 1408/71 zní:

„Není-li v tomto nařízení stanoveno jinak, invalidní, starobní a pozůstalostní peněžité dávky, důchody z titulu pracovních úrazů a nemocí z povolání a pohřebné získané podle právních předpisů jednoho nebo více členských států nepodléhají žádnému snížení, úpravám, pozastavení, odnětí ani konfiskaci z důvodu skutečnosti, že příjemce má bydliště na území jiného členského státu, než ve kterém má sídlo instituce příslušná pro jejich vyplácení."

29 Článkem 1 bodem 4 nařízení č. 1247/92 byl do nařízení č. 1408/71 vložen nový článek 10a, jehož odstavec 1 má následující znění:

„Aniž je dotčen článek 10 a hlava III, jsou osobám, na které se vztahuje toto nařízení, přiznány zvláštní nepříspěvkové peněžité dávky uvedené v čl. 4 odst. 2a výhradně na území členského státu, ve kterém mají bydliště, v souladu s právními předpisy tohoto státu za předpokladu, že jsou tyto dávky uvedeny v příloze IIa. Dávky poskytuje instituce místa bydliště na vlastní náklady."

30 Článek 1 bod 5 nařízení č. 647/2005 změnil odst. 1 uvedeného článku 10a, který po změně zní:

„Článek 10 a hlava III se nevztahují na zvláštní nepříspěvkové peněžité dávky uvedené v čl. 4 odst. 2a. Osoby, na které se vztahuje toto nařízení, obdrží tyto dávky výhradně na území členského státu, ve kterém mají bydliště, v souladu s právními předpisy tohoto státu za předpokladu, že jsou tyto dávky uvedeny v příloze IIa. Dávky poskytuje instituce místa bydliště na vlastní náklady."

31 Článek 2 odst. 1 a 2 nařízení č. 1247/92 zní:

„1. Uplatňování článku 1 tohoto nařízení nesmí vést k odnětí dávek, které byly přiznány před vstupem tohoto nařízení v platnost příslušnými institucemi daného členského státu podle hlavy III nařízení [...] č. 1408/71 a na něž se vztahuje článek 10 uvedeného nařízení.

2. Uplatňování článku 1 tohoto nařízení nesmí vést k zamítnutí žádosti o zvláštní nepříspěvkovou dávku, přiznávanou jako příplatek k důchodu, kterou podal žadatel nebo dotyčná osoba splňující podmínky pro přiznání této dávky před vstupem tohoto nařízení v platnost, i když má bydliště na území jiného členského státu než příslušného státu, pokud je tato žádost o dávku podána do pěti let po vstupu tohoto nařízení v platnost."

32 Prováděcí pravidla nařízení č. 1408/71 byla stanovena nařízením Rady (EHS) č. 574/72 ze dne 21. března 1972 (Úř. věst. L 74, s. 1; Zvl. vyd. 05/01, s. 83).

Vnitrostátní právní úprava

33 V Nizozemsku upravuje pojištění zaměstnanců proti pracovní neschopnosti zákon o všeobecném pojištění proti pracovní neschopnosti (Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering, dále jen „WAO"), který je účinný od roku 1966.

34 Účelem zákona o doplňkových dávkách (Toeslagenwet) ze dne 6. listopadu 1986 (dále jen „TW"), který vstoupil v platnost dne 1. ledna 1987, je poskytování doplňkové dávky osobám, které na základě takového sociálního pojištění, jako je pojištění upravené WAO (jako je zejména pojištění pro případ nezaměstnanosti, pojištění pro případ nemoci a pojištění pro případ pracovního úrazu) pobírají náhradu mzdy nižší, než je minimální mzda, určené k dorovnání náhradního příjmu až do výše minimální mzdy platné v Nizozemsku. V době rozhodné z hlediska skutečností původního sporu byla výše doplňkové dávky omezena na částku odpovídající 30 % této minimální mzdy, takže oprávněné osoby pobírající dávku v invaliditě nižší než 70 % uvedené mzdy měly příjem nižší, než činila minimální mzda. Uwv určuje na žádost dotčené osoby, zda existuje nárok na doplňkovou dávku na základě TW.

35 Zákon o omezení vývozu dávek (Wet beperking export uitkeringen) ze dne 27. května 1999 (dále jen „Wet BEU") vložil do TW nový článek 4a, jehož odstavec 1 stanoví, že osoba, která splňuje podmínky pro vznik nároku na dávky na základě Wet BEU, nemá na tyto dávky nárok po dobu, po kterou nemá bydliště v Nizozemsku. Upřesnil, že

vývoz dotčených dávek je možný pouze v případě, že dvojstranná smlouva uzavřená se státem bydliště dotyčné osoby zaručuje správné uplatnění nizozemských právních předpisů.

36 Jak vyplývá z odůvodnění BEU, směřuje tato změna TW k nahrazení zásady personality zásadou teritoriality, a to v zájmu zlepšení podmínek zachování nároku na poskytování dávek vyplácených jejich příjemcům, kteří mají bydliště v zahraničí. Nizozemský zákonodárce uváděl v tomto kontextu na podporu uvedené novelizace také povahu doplňkové dávky určené k zajištění životního minima v Nizozemsku a skutečnost, že její financování je zajištěno ze státního rozpočtu.

37 Výše uvedená novela TW nabyla účinnosti dne 1. ledna 2000.

38 Byla nicméně přijata přechodná ustanovení, na jejichž základě osoby, které mají k datu nabytí účinnosti právní úpravy nárok na dávky podle TW a které nemají k tomuto datu pobyt v Nizozemsku:

„1° pobírají platbu částky [v plné výši, na kterou by měly nárok, pokud by žily v Nizozemsku po dobu prvního roku po nabytí účinnosti tohoto zákona [během roku 2000];

2° pobírají platbu dvou třetin částky, na kterou by měly nárok, pokud by žily v Nizozemsku po dobu prvního roku po nabytí účinnosti tohoto zákona [během roku 2001];

3° pobírají platbu jedné třetiny částky, na kterou by měly nárok, pokud by žily v Nizozemsku po dobu prvního roku po nabytí účinnosti tohoto zákona [během roku 2002].“

39 Pro následující roky se dávka ve vztahu k osobám, které nemají bydliště v Nizozemsku zcela odnímá.

40 Nařízením č. 647/2005 byl TW, novelizovaný v roce 2000 BEU, přidán na seznam zvláštních nepříspěvkových dávek ve smyslu článku 4a nařízení č. 1408/71, obsažený v příloze IIa nařízení č. 1408/71, ve znění nařízení č. 1247/92, na které se v souladu s článkem 10 nařízení č. 1408/71 neuplatňuje povinnost vývozu stanovená v článku 10a téhož nařízení.

41 Následně bylo do TW vloženo s účinností od 7. prosince 2006 nové přechodné ustanovení ve prospěch osob, které nemají bydliště v Nizozemsku, ale v jiném členském státě Evropské unie, ve státě Evropského hospodářského prostoru a ve Švýcarsku, na základě něhož tyto osoby, pokud mají ke dni předcházejícímu vstupu nařízení č. 647/2005 v platnost nárok na dávky na základě čl. 10 odst. 1 nařízení č. 1408/71,

– pobírají v roce 2007 částku odpovídající plné výši částky, na kterou by měly nárok, pokud by žily v Nizozemsku;

– pobírají v roce 2008 částku odpovídající dvěma třetinám částky, na kterou by měly nárok, pokud by žily v Nizozemsku;

– pobírají v roce 2007 částku odpovídající jedné třetině částky, na kterou by měly nárok, pokud by žily v Nizozemsku.

42 Dávka se s účinností k 1. lednu 2010 uvedeným osobám zcela odnímá.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

43 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že žalovaní v původním řízení jsou turečtí státní příslušníci, kteří po určité období vykonávaly pracovní činnost v zaměstnaneckém poměru v Nizozemsku.

44 Vzhledem k tomu, že byli stiženi invaliditou před rokem 2000, požádali a následně získali nárok na dávku na základě WAO vyplácenou nizozemským státem.

45 Vzhledem k tomu, že částka uvedené dávky byla nižší než základní mzda, byla žalovaným v původním řízení na základě TW, ve znění účinném před rokem 2000, vyplácena také doplňková dávka, která byla určena k zajištění příjmu, jehož výše se co možná nejvíce blíží minimální mzdě.

46 Z důvodu své fyzické neschopnosti pokračovat v práci se žalovaní v původním řízení následně vrátili do Turecka ke svým rodinám, přičemž na základě čl. 39 odst. 4 dodatkového protokolu jim byl zachován nárok na tyto dvě dávky. Platba byla vždy

prováděna ve formě jediné výplaty, přičemž nebylo rozlišováno mezi částkou invalidního důchodu a částkou doplňkové dávky.

47 Poté, co novelizace TW provedená BEU nabyla účinnosti dne 1. ledna 2000, příslušné nizozemské orgány na základě přechodných ustanovení uvedených v bodě 38 tohoto rozsudku rozhodly o postupném odnětí doplňkové dávky, která jim byla dosud vyplácena, až do výše jedné třetiny ročně, a to od 1. ledna 2001.

48 Žalovaní v původním řízení podali proti tomuto postupnému odnětí nároku žaloby.

49 V rozhodnutím ze dne 14. března 2003 měla Centrale Raad van Beroep za to, že uvedené odnětí porušuje povinnost, podle níž musí být povolen vývoz dávek, stanovenou v čl. 5 odst. 1 Úmluvy č. 118 o rovnosti nakládání s cizinci a vlastními státními příslušníky v sociálním zabezpečení přijaté v Ženevě dne 28. června 1964 Mezinárodní organizací práce (*neoficiální překlad*) (dále jen „úmluva č. 118 MOP“).

50 Dne 18. srpna 2003 Uwv tedy rozhodl, že se žalovaným v původním řízení přiznává doplňková dávka v plné výši pro období od 1. ledna 2001 do 30. června 2003. Naproti tomu od 1. července 2003 byla výplata této dávky s konečnou platností zastavena.

51 Odvolání podaná žalovanými v původním řízení proti těmto rozhodnutím o odnětí byla zamítnuta.

52 Rozsudky ze dne 19. března 2004 a 23. února 2004 Rechtbank te Amsterdam prohlásil soudní žaloby podané žalovanými v původním řízení za opodstatněné a uvedená rozhodnutí zrušil, přičemž měl za to, že odnětí doplňkové dávky, kterou pobírali žalovaní v původním řízení je neslučitelné nejen s čl. 5 odst. 1 úmluvy č. 118 MOP, ale také s čl. 6 odst. 1 prvním pododstavcem rozhodnutí č. 3/80 a se zásadou zákazu diskriminace na základě státní příslušnosti stanovené v článku 14 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950 (dále jen „EÚLP“) ve spojení s článkem 1 Dodatkového protokolu k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsaného v Paříži dne 20. března 1952 (dále jen „první dodatkový protokol“), jakož i s článkem 26 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, který byl přijat dne 16. prosince 1966 Valným shromážděním Organizace spojených národů a vstoupil v platnost dne 23. března 1976.

53 Uwv poté podal proti uvedeným rozsudků odvolání u Centrale Raad van Beroep.

54 Poté, co Centrale Raad van Beroep podobně jako Rechtbank te Amsterdam konstatovala – aniž k tomu měly strany sporu, který mu byl předložen, námitek – že doplňková dávka vyplácená na základě WAO, jejíž přiznání nezávisí na individuálním posouzení osobních potřeb žadatele, musí být pokládána za dávku v invaliditě ve smyslu čl. 4 odst. 1 písm. b) rozhodnutí č. 3/80, takže spadá do věcné působnosti rozhodnutí č. 3/80, začala si nicméně klást otázky ohledně přímého účinku, jakož i působnosti čl. 6 odst. 1 prvního pododstavce tohoto rozhodnutí, neboť zákaz ustanovení o bydlišti, který je obsažen v tomto ustanovení, je stanoven jako absolutní, zatímco po datu, ke kterému bylo přijato uvedené rozhodnutí, bylo nařízení č. 1408/71 změněno v tom smyslu, že tentýž zákaz se za určitých podmínek na zvláštní nepříspěvkové dávky nepoužije.

55 Kromě toho předkládající soud má určité pochybnosti ohledně výkladu zásady zákazu diskriminace na základě státní příslušnosti v rámci dohody o přidružení EHS-Turecko.

56 V tomto ohledu se v projednávané věci nelze, jak již rozhodl Rechtbank te Amsterdam, dovolávat pravidla rovného zacházení zakotveného v čl. 3 odst. 1 rozhodnutí č. 3/80, neboť toto ustanovení se použije pouze na „osoby s bydlištěm na území jednoho z členských států", zatímco žalovaní v původním řízení mají od nynějška své bydliště v Turecku. Jinak je tomu však v případě článku 9 dohody o přidružení, který takovou výhradu neobsahuje.

57 Mezi účastníky původního řízení je nesporné, že posledně uvedený článek má přímý účinek. Kromě toho ustálená judikatura zakazuje nejen přímou diskriminaci, která se zakládá na státní příslušnosti, ale také veškeré nepřímé formy diskriminace, které při uplatnění jiných rozlišovacích kritérií ve skutečnosti vedou ke stejnému výsledku.

58 Centrale Raad van Beroep v projednávané věci poukazuje na existenci dvou odlišných forem nepřímého rozlišování na základě státní příslušnosti vyplývající z článku 4a TW, které musí být, pokud jde o jejich případné odůvodnění, posouzeny odděleně.

59 Zaprvé je podle Centrale Raad van Beroep pravděpodobné, že počet oprávněných osob s jinou než nizozemskou státní příslušností, mezi nimi velká skupina tureckých státních příslušníků, které již nemají nárok na doplňkovou dávku na základě TW, neboť již nemají bydliště v Nizozemsku, bude vyšší než počet oprávněných osob s nizozemskou státní příslušností, které mají nadále nejčastěji bydliště na území Nizozemska.

60 Odůvodnění uváděné v tomto ohledu Nizozemským královstvím k ukončení možnosti vývozu doplňkové dávky vyplácené na základě TW je založeno na údajných problémech při kontrole osobní a majetkové situace oprávněných osob, které mají bydliště mimo území Nizozemska, na skutečnosti, že doplňkové dávky jsou financovány ze státního rozpočtu, přání vnitrostátního zákonodárce navrátit se zpět k původnímu účelu sociálního pojištění, a sice poskytování podpor rezidentům, jakož i na zvláštní povaze TW určené k doplnění dávky sociálního zabezpečení do výše minimální mzdy v Nizozemsku.

61 Co se týče zachování nároku, předkládající soud zdůrazňuje existenci dvojstranné dohody uzavřené s Tureckou republikou, která stanoví možnosti kontroly v tomto státě. Centrale Raad van Beroep se proto táže, zda ostatní důvody, které podstatně souvisejí s finančními důvody, mohou být dostatečnými důvody pro rozdílné zacházení, které je předmětem sporu, jež mu byl předložen.

62 Zadruhé podle něj existuje nepřímé rozlišování na základě státní příslušnosti, neboť doplňková dávka vyplácená žalovaným v původním řízení byla s účinností k 1. červenci 2003 odňata v plném rozsahu z důvodu, že dotyčné osoby mají bydliště v Turecku, zatímco přechodná ustanovení přijatá pro účely postupného odnětí této dávky poskytované oprávněným osobám se státní příslušností členského státu EU a některých třetích zemí, avšak s bydlištěm na území Unie, začala být uplatňována až od roku 2007.

63 V tomto kontextu měl Uwv tvrdit, že dotčené rozlišování musí být analyzováno s ohledem na omezené cíle dohody o přidružení, spočívající v postupném zavedení volného pohybu tureckých pracovníků a v posílení postupného a vyváženého vývoje hospodářských vztahů mezi členskými státy a Tureckem. Článku 9 dohody o přidružení nelze tedy podle něj přiznávat stejný rozsah působnosti, jako je rozsah působnosti přiznávaný článku 12 ES.

64 Předkládající soud má nicméně pochybnosti, zda tento důvod představuje dostatečné odůvodnění konstatovaného rozdílného zacházení. Dodává, že v rámci výkladu článku 9 dohody o přidružení by také uvítal, kdyby byly objasněny relevantní pasáže, jež by mu umožnily posoudit slučitelnost dotčené vnitrostátní úpravy s takovými základními právy, jejichž dodržování Soudní dvůr zaručuje, jako jsou práva zaručená EÚLP a prvním dodatkovým protokolem.

65 Za těchto podmínek se Centrale Raad van Beroep rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Obsahuje čl. 6 odst. 1 [první pododstavec] rozhodnutí č. 3/80 s ohledem na znění, jakož i předmět a povahu rozhodnutí č. 3/80 a dohody [o přidružení] jasnou a jednoznačnou povinnost, jejíž splnění nebo účinky nejsou podmíněny vydáním následného aktu, takže toto ustanovení může mít přímý účinek?

2) V případě kladné odpovědi na první otázku:

a) Je třeba při použití čl. 6 odst. 1 rozhodnutí č. 3/80 určitým způsobem zohlednit změny v nařízení č. 1408/71, provedené po 19. září 1980 ohledně zvláštních nepříspěvkových dávek?

b) Má v tomto ohledu dopad článek 59 dodatkového protokolu připojeného k dohodě o přidružení?

3) Je třeba vykládat článek 9 dohody o přidružení tak, že brání použití takové právní úpravy členského státu, jako je článek 4a nizozemského TW, která vede k nepřímému rozlišování na základě státní příslušnosti,

– zaprvé proto, že počet osob s jinou než nizozemskou státní příslušností, mezi nimi i velká skupina tureckých státních příslušníků, které (již) nemají nárok na doplňkovou dávku, neboť již nemají bydliště v Nizozemsku, bude vyšší než počet osob s nizozemskou státní příslušností, a

– zadruhé proto, že tureckým státním příslušníkům, kteří mají bydliště v Turecku, byly s účinností k 1. červenci 2003 příplatky odňaty, zatímco osobám se státní příslušností některého z členských států Evropské unie a některých třetích [států], pokud tyto osoby mají bydliště na území Evropské unie, jsou doplňkové dávky (postupně) odňaty teprve s účinností od 1. ledna 2007?“

K předběžným otázkám

K první otázce

66 Svou první otázkou se předkládající soud táže, zda čl. 6 odst. 1 první pododstavec rozhodnutí č. 3/80 má v členských státech přímý účinek.

67 Podle ustálené judikatury Soudního dvora je nutné mít ohledně ustanovení dohody uzavřené Společenstvím se třetími státy za to, že má přímý účinek, pokud s ohledem na své znění, jakož i předmět a povahu dohody obsahuje jasnou a přesnou povinnost, jejíž provedení nebo účinky nejsou podmíněny vydáním žádného pozdějšího aktu. Stejné podmínky se uplatní v případě, že se jedná o určení toho, zda ustanovení mohou mít přímý účinek rozhodnutí Rady přidružení (viz zejména rozsudek ze dne 4. května 1999, Sürül, C-262/96, Recueil, s. I-2685, bod 60 a citovaná judikatura).

68 Článek 6 odst. 1 první pododstavec rozhodnutí č. 3/80 s ohledem na své znění jasně, přesně a bezpodmínečně zakotvuje zákaz, určený členským státům, snížit, upravit, pozastavit, odejmout nebo konfiskovat dávky, které toto ustanovení uvádí z důvodu, že oprávněná osoba má bydliště v Turecku nebo na území jiného členského státu, než ve kterém má sídlo instituce příslušná pro jejich vyplácení.

69 Jak správně zdůraznila Evropská komise, toto pravidlo stanoví přesnou povinnost ohledně výsledku, kterého má být dosaženo, a sice zákaz jakéhokoliv omezení stanoveného ohledně vývozu nároků, které získali dotčení turečtí státní příslušníci na základě právních předpisů členského státu. Takovou povinnost může tedy procesní subjekt uplatnit u vnitrostátního soudu s požadavkem, aby soud nepoužil ustanovení právních předpisů členského státu, která jsou s tímto zákazem v rozporu, aniž je za tímto účelem vyžadováno přijetí doplňujících prováděcích opatření (viz obdobně výše uvedený rozsudek Sürül, bod 63).

70 Článek 6 odst. 1 první pododstavec rozhodnutí č. 3/80 má tak povahu, jež se jasně odlišuje od povahy charakterizující technická ustanovení pro koordinaci různých vnitrostátních právních úprav v oblasti sociálního zabezpečení, jako jsou pravidla obsažená v článcích 12 a 13 téhož rozhodnutí, jež byla dotčena ve věci, ve které byl vydán rozsudek ze dne 10. září 1996, Taflan-Met a další (C-277/94, Sb. rozh. s. I-4085)

a ohledně nichž Soudní dvůr rozhodl, že nemají přímý účinek na území členských států, neboť nebyla Radou přijata nezbytná doplňující prováděcí opatření.

71 Předcházející výklad není zpochybněn skutečností, že čl. 6 odst. 1 první pododstavec rozhodnutí č. 3/80 uvádí, že v něm stanovený zákaz ustanovení o bydlišti platí, „není-li v tomto rozhodnutí stanoveno jinak". V tomto ohledu totiž stačí uvést, že toto rozhodnutí nestanoví žádnou odchylku od zákazu ustanovení o bydlišti, který je obsažen v uvedeném ustanovení, ani jeho omezení.

72 Kromě toho z důvodů totožných s důvody uvedenými v bodech 70 až 72 výše uvedeného rozsudku Sürül, není závěr, že čl. 6 odst. 1 první pododstavec rozhodnutí č. 3/80 může přímo upravovat postavení jednotlivců zpochybněn, ani pokud je zkoumán předmět a povaha dohody o přidružení, ke které se toto ustanovení vztahuje.

73 Z toho vyplývá, že čl. 6 odst. 1 první pododstavec rozhodnutí č. 3/80 stanoví přesné a bezpodmínečné pravidlo, jež je dostatečně funkční na to, aby mohlo být uplatněno vnitrostátním soudem, a tedy způsobilé upravit právní postavení jednotlivců.

74 První předběžnou otázku je tedy třeba zodpovědět tak, že čl. 6 odst. 1 první pododstavec rozhodnutí č. 3/80 musí být vykládán v tom smyslu, že má přímý účinek, takže turečtí státní příslušníci, na které se toto ustanovení použije, jsou oprávněni se tohoto ustanovení dovolávat přímo u soudů členských států, za účelem vyloučení použití vnitrostátních právních norem, které jsou s tímto ustanovením v rozporu.

K druhé otázce

75 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 6 odst. 1 první pododstavec rozhodnutí č. 3/80 musí být vykládán v tom smyslu, že brání takové právní úpravě členského státu, jako je úprava obsažená v článku 4a TW, pokud odnímá nárok na doplňkovou dávku přiznanou na základě vnitrostátních právních předpisů, neboť příjemci této dávky již nemají bydliště na území uvedeného státu.

76 V tomto ohledu je třeba připomenout, že čl. 6 odst. 1 první pododstavec rozhodnutí č. 3/80 zakotvuje zásadu zákazu ustanovení o bydlišti, pokud jde o dávky sociálního zabezpečení tímto ustanovením uváděné, mezi nimi peněžité dávky v invaliditě.

77 Jak však vyplývá z předkládacího rozhodnutí, účastníci původního řízení uznávají, že taková sociální dávka, jako je doplňková dávka vyplácená z takového systému sociálního zabezpečení, jako je systém stanovený WAO, musí být považována za dávku v invaliditě ve smyslu čl. 4 odst. 1 písm. b) rozhodnutí č. 3/80 a spadá tedy do věcné působnosti čl. 6 odst. 1 prvního pododstavce téhož rozhodnutí.

78 Kromě toho je nesporné, že žalovaní v původním řízení jsou turečtí státní příslušníci, kteří legálně pobývali a pracovali na území členského státu. V důsledku toho, že během určitého období vykonávali činnosti v zaměstnaneckém poměru, získali na základě právních předpisů hostitelského členského státu nárok na sociální dávky. V projednávané věci se jedná o invalidní důchod, neboť dotyční nejsou schopni pokračovat v práci, jakož i doplňkovou dávku stanovenou TW, neboť částka důchodu, na kterou měli nárok, byla nižší než minimální mzda. V souladu s čl. 39 odst. 4 dodatkového

protokolu, který stanoví možnost převedení penzí a starobních, invalidních a pozůstalostních důchodů získaných v členských státech jim byly tyto dvě dávky během určitého časového rámce skutečně poskytovány, a to i v Turecku, poté co se tam vrátili.

79 Za těchto podmínek žalovaní v původním řízení spadají do osobní působnosti čl. 6 odst. 1 prvního pododstavce rozhodnutí č. 3/80, jakožto pracovníci s tureckou státní příslušností, kteří jsou příjemci peněžitých dávek v invaliditě získaných na základě právních předpisů členského státu a kteří mají v současnosti bydliště v Turecku.

80 Je třeba dodat, jak již bylo uvedeno v bodě 71 tohoto rozsudku, že rozhodnutí č. 3/80 nestanoví žádnou odchylku od zákazu ustanovení o bydlišti, který je obsažen v čl. 6 odst. 1 prvním pododstavci, ani jeho omezení.

81 S ohledem na výše uvedené jsou všechny podmínky vyžadované pro použití čl. 6 odst. 1 prvního pododstavce rozhodnutí č. 3/80 na takovou situaci, jako je situace dotčená v původním řízení, splněny.

82 Z toho vyplývá, že takoví turečtí státní příslušníci, jako jsou žalovaní v původním řízení, se mohou platně dovolávat čl. 6 odst. 1 prvního pododstavce rozhodnutí č. 3/80, když požadují, aby jim doplňková dávka, kterou pobírají na základě WAO, byla nadále vyplácena v Turecku.

83 Na předchozí závěr nemá vliv okolnost, že pokud jde o takovou sociální dávku, jako je doplňková dávka, liší se současný systém stanovený nařízením č. 1408/71 od systému zavedeného rozhodnutím č. 3/80.

84 Nařízení č. 1408/71 bylo totiž od přijetí nařízení č. 1247/92 změněno. Od vstupu nařízení č. 1247/92 v platnost dne 1. června 1992 byly nejrůznější peněžité nepříspěvkové dávky stejného druhu, jako je doplňková dávka na základě čl. 4 odst. 2a písm. a) nařízení č. 1408/71, výslovně zahrnuty do věcné působnosti tohoto nařízení.

85 Kromě toho od tohoto data byl nařízením č. 1247/92 vložen do nařízení č. 1408/71 nový článek 10a, který zavedl výjimku z povinnosti vývozu dávek stanovených v čl. 10 odst. 1 nařízení č. 1408/71.

86 Mimoto byl nařízením č. 647/2005 TW, pozměněn v roce 2000 BEU, zařazen do seznamu obsaženého v příloze IIa nařízení č. 1408/71 ve znění nařízení č. 1247/92, zvláštních nepříspěvkových dávek ve smyslu článku 4a nařízení č. 1408/71, na které se v souladu s článkem 10 tohoto nařízení neuplatňuje povinnost vývozu stanovená v článku 10a téhož nařízení.

87 Na tomto základě přistoupilo nizozemské království k odnětí nároku na doplňkovou dávku původně stanovenou TW pro občany Unie v případě, že příjemci již nemají bydliště na nizozemském území.

88 Nicméně za takových okolností, jaké jsou dány ve věci v původním řízení, nelze situaci, ve které bývalí turečtí migrující pracovníci, kteří se vrátili do Turecka, nadále pobírají na základě čl. 6 odst. 1 prvního pododstavce rozhodnutí č. 3/80 takovou sociální dávku, jako je doplňková dávka, zatímco tato dávka je odňata občanům Unie, kteří nemají bydliště na území členského státu, jež tuto dávku poskytuje, považovat za neslučitelnou s podmínkami článku 59 dodatkového protokolu, podle něhož se turečtí

státní příslušníci nesmí nacházet ve výhodnějším postavení, než je postavení občanů Unie (viz v tomto smyslu zejména rozsudek ze dne 19. února 2009, Soysal a Savatli, C-228/06, Sb. rozh. s. I-1031, s. 61).

89 Na straně jedné totiž čl. 39 odst. 4 téhož dodatkového protokolu výslovně stanoví převedení některých dávek sociálního zabezpečení do Turecka, mezi nimi penzí a invalidních důchodů získaných pracovníky turecké státní příslušnosti na základě právních předpisů jednoho nebo více členských států.

90 Na straně druhé čl. 2 první odrážka rozhodnutí č. 3/80 zahrnuje do působnosti tohoto rozhodnutí turecké pracovníky, kteří „podléhali" právním předpisům jednoho nebo více členských států bez jakéhokoliv dalšího upřesnění, zatímco pokud jde o rodinné příslušníky těchto pracovníků, v druhé odrážce téhož článku 2 se vyžaduje, aby tito rodinní příslušníci „[měli] bydliště na území jednoho z členských států".

91 Kromě toho, pokud by se v rámci rozhodnutí č. 3/80 použil ve vztahu k zvláštním nepříspěvkovým dávkám režim v současnosti platný na základě nařízení č. 1408/71, vedlo by to ke změně uvedeného rozhodnutí, ačkoli je taková pravomoc v souladu s články 8 a 22 dohody o přidružení vyhrazena pouze Radě přidružení.

92 Konečně je nutné konstatovat, že žalovaní v původním řízení se poté, co byli v hostitelském členském státě postiženi invaliditou, vrátili do Turecka.

93 Přitom na základě ustálené judikatury Soudního dvora nemůže turecký státní příslušník, který působil na řádném trhu práce v členském státě ve smyslu článku 6 rozhodnutí č. 1/80 ze dne 19. září 1980 o vývoji přidružení přijatého Radou přidružení, která byla zřízena dohodou o přidružení, vyvozovat z tohoto rozhodnutí právo na další

pobyt na území tohoto státu, poté, co utrpěl pracovní úraz, a v důsledku toho byl stižen trvalou pracovní neschopností, která ho s konečnou platností vylučuje z trhu práce (viz rozsudek ze dne 6. června 1995, Bozkurt, C-434/93, Recueil, s. I-1475, bod 42).

94 Za těchto okolností nelze platně tvrdit, že dotyční opustili území hostitelského členského státu na vlastní přání a bez legitimních důvodů a že takové jednání vedlo ke ztrátě práv nabytých na základě dohody o přidružení EHS-Turecko (viz zejména rozsudek ze dne 4. února 2010, Genc, C-14/09, Sb. rozh. s. I-931, bod 42).

95 Situace takových bývalých tureckých migrujících pracovníků, jako jsou žalovaní v původním řízení, pokud se vrátili do Turecka poté, co pozbyli své právo k pobytu v hostitelském členském státě z důvodu okolnosti, že byly v tomto státě stiženi invaliditou, nemůže být pro účely použití článku 59 dodatkového protokolu užitečně srovnávána se situací občanů Unie, neboť tito se mohou vzhledem k tomu, že mají právo na volný pohyb a pobyt na území členských států, takže si zachovávají právo na pobyt v členském státě, který jim poskytuje dotčenou dávku, na jedné straně rozhodnout, že opustí území tohoto státu, v důsledku čehož ztratí na tuto dávku nárok, a na druhé straně mají právo se do dotčeného členského státu kdykoliv vrátit (viz obdobně rozsudky ze dne 18. července 2007, Derin, C-325/05, Sb. rozh. s. I-6495, bod 68, jakož i ze dne 22. prosince 2010, Bozkurt, C-303/08, Sb. rozh. s. I-13445, bod 45).

96 Vzhledem ke všem výše uvedeným úvahám je třeba na druhou otázku odpovědět tak, že čl. 6 odst. 1 první pododstavec rozhodnutí č. 3/80 musí být vykládán tak, že za takových okolností, jako jsou okolnosti dané v původním řízení, brání právní úpravě členského státu, která jako článek 4a TW stanoví odnětí nároku na takovou dávku, jako je doplňková dávka přiznaná na základě vnitrostátních právních předpisů bývalým tureckým migrujícím pracovníkům, neboť tito pracovníci se do Turecka vrátili poté, co pozbyli své oprávnění k pobytu v hostitelském členském státě na základě skutečnosti, že byli v tomto státě stiženi invaliditou.

Ke třetí otázce

97 Třetí otázka položená předkládajícím soudem se v podstatě týká dopadu zásady rovného zacházení, jak je zakotvena v článku 9 dohody o přidružení, který zakazuje jakoukoliv diskriminaci na základě státní příslušnosti, „aniž jsou dotčena zvláštní ustanovení, která mohou být vydána [Radou přidružení] na základě článku 8" téže dohody v takovém případě, jako je věc dotčená v původním řízení.

98 Podle judikatury Soudního dvora čl. 3 odst. 1 rozhodnutí č. 3/80 představuje provedení a konkretizaci obecné zásady zákazu diskriminace na základě státní příslušnosti stanovené v článku 9 dohody o přidružení ve zvláštní oblasti sociálního zabezpečení (viz výše uvedený rozsudek Sürül, bod 64; rozsudek ze dne 14. března 2000, Kocak a Örs, C-102/98 a C-211/98, Recueil, s. I-1287, bod 36, jakož i rozsudek ze dne 28. dubna 2004, Öztürk, C-373/02, Recueil, bod I-3605, bod 49).

99 Článek 3 odst. 1 rozhodnutí č. 3/80 se, jak vyplývá z jeho znění, použije „s výhradou zvláštních ustanovení [uvedeného] rozhodnutí".

100 Článek 6 odst. 1 první pododstavec téhož rozhodnutí je přitom takovým zvláštním ustanovením, o jehož rozsahu působnosti již Soudní dvůr rozhodl v rámci první a druhé otázky.

101 S ohledem na výše uvedené je třeba třetí otázku zodpovědět tak, že se článek 9 dohody o přidružení na takovou situaci, jako je situace dotčená v původním řízení nepoužije.

K nákladům řízení

102 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

1) **Článek 6 odst. 1 první pododstavec rozhodnutí Rady přidružení č. 3/80 ze dne 19. září 1980 o uplatnění systému sociálního zabezpečení členských států Evropských společenství na turecké pracovníky a jejich rodinné příslušníky musí být vykládán v tom smyslu, že má přímý účinek, takže turečtí státní příslušníci, na které se toto ustanovení použije, jsou oprávněni se tohoto ustanovení dovolávat přímo u soudů členských států, za účelem vyloučení použití vnitrostátních právních norem, které jsou s tímto ustanovením v rozporu.**

2) **Článek 6 odst. 1 první pododstavec rozhodnutí č. 3/80 musí být vykládán tak, že za takových okolností, jako jsou okolnosti dotčené v původním řízení, brání právní úpravě členského státu, která stejně jako článek 4a zákona o doplňkových dávkách (Toeslagenwet) ze dne 6. listopadu 1986, stanoví odnětí nároku na takovou dávku, jako je příplatek k invalidnímu důchodu přiznaný na základě vnitrostátních právních předpisů bývalým tureckým migrujícím pracovníkům z důvodu, že se tito pracovníci vrátili do Turecka poté, co pozbyli své oprávnění k pobytu v hostitelském členském státě na základě skutečnosti, že byli v tomto státě stiženi invaliditou.**

3) Článek 9 Dohody zakládající přidružení mezi Evropským hospodářským společenstvím a Tureckem, která byla podepsána dne 12. září 1963 v Ankaře Tureckou republikou na jedné straně a členskými státy EHS a Společenstvím na straně druhé a která byla uzavřena, schválena a potvrzena jménem posledně uvedeného rozhodnutím Rady 64/732/EHS ze dne 23. prosince 1963, se na takovou situaci, jako je situace dotčená v původním řízení, nepoužije.

Podpisy.